

Česká a slovenská farmacie, časopis pro všechny farmaceuty

Vývoj farmacie je stále rychleji ovlivňován probíhajícími technologickými pokroky ve zdravotnictví, změnami v systému poskytování zdravotní péče a zaměřením na personalizovanou farmacii.

Hlavní trendy tohoto vývoje zahrnují na prvním místě digitalizaci zdravotnictví. Naprosto zásadní bude integrace digitálních zdravotnických technologií a služeb telefarmacie. Podobně jako lékařům bude umožňovat i farmaceutům poskytovat farmaceutickou péči na dálku, což zlepší dostupnost farmaceutické péče. Digitální nástroje usnadní sledování dodržování medikace a poskytovat příslušné telekonzultace. Dále je to již zmíněná personalizovaná farmacie, farmaceutická péče zaměřená na konkrétního pacienta. Poslední dekádu více než 60 procent nově zaváděných léčiv je z kategorie tzv. sirotčích léčiv (orphan drugs), a to jak typu malých molekul, tak typu biologických léčiv (peptidy, proteiny, polysacharidy, oligonukleotidy). Pokroky v genomice a personalizované medicíně ovlivní způsob předepisování a podávání léků. Farmakogenomika zahrnuje přizpůsobení léčebných postupů na základě genetické výbavy jednotlivce, optimalizaci výsledků léčby a minimalizaci nežádoucích účinků. Náš každodenní život je stále více ovlivňován automatizací a robotikou. Tyto technologie budou hrát v provozu lékáren stále větší roli. Realitou jsou již 3D tiskárny pro individuální přípravu léčiv, automatizované výdejní systémy, robotické systémy pro adjustaci léčiv a roboticky asistované ověřování receptů. Tyto procesy usnadní práci farmaceutům, zvýší efektivitu, přesnost a bezpečnost procesu výdeje léků. Farmaceutičtí technologové vyvíjejí pokročilé systémy podávání léčiv s využitím počítačové techniky, chipů jako součástí lékové formy. Vývoj nových systémů podávání léků s využitím nanotechnologií, cílené podávání léků a implantabilní zařízení povede k účinnějším a pro pacienty příznivějším možnostem léčby. Tyto technologie pomohou zlepšovat adherenci pacientů, biologickou dostupnost léků, sníží vedlejší účinky léčiv a zlepší výsledky terapie. Již dnes jsme svědky rozšiřování lékárenských služeb. Na specializovaných odděleních některých lékáren farmaceuti připravují zvláště náročné lékové formy: enterální výživu, parenterální roztoky, radiofarmaka, chemoterapeutika a další. Tato činnost se bude dále rozvíjet. Nad rámec tradičního výdeje léků budou farmaceuti jako poskytovatelé zdravotní péče poskytovat další služby, jako jsou očkování, zdravotní screening, farmaceutickou péči zaměřenou na léčbu chronických onemocnění,

péči o matku a dítě, gerontofarmacii aj. Žijeme v době nadprodukce dat a informací. Řada z nich popisuje mj. i náš zdravotní stav. Umělou inteligenci a datovou analýzu lze využít k hodnocení rozsáhlých datových souborů týkajících se výsledků léčby pacientů, lékových interakcí a léčebných protokolů. Tyto technologie pomáhají lékařům, resp. klinickým farmaceutům při optimalizaci lékových režimů. V neposlední řadě je třeba zmínit vzdělávání a odbornou přípravu farmaceutů. Systém pregraduálního i postgraduálního farmaceutického vzdělávání musí pružně reagovat na měnící se podmínky tak, aby zahrnoval všechny dovednosti potřebné pro nové role farmaceuta. To zahrnuje školení v oblasti digitálních zdravotnických technologií, genomiky a analýzy dat. Farmaceuti již jsou a zcela jistě i nadále budou nedílnou součástí interdisciplinárních zdravotnických týmů.

Naše odborná společnost se na tomto procesu dlouhodobě podílí formou organizování odborných setkání. Významným příspěvkem k tomuto úkolu budiž nadále i vydávání tohoto odborného časopisu. Časopis Česká a slovenská farmacie (ČSF) má více než sedmdesátiletou tradici postavenou na společné publikační činnosti českých a slovenských farmaceutických odborníků. Původně měsíčník Československá farmacie začal ve Zdravotnickém nakladatelství vycházet r. 1952. V poslední době vedla časopis paní docentka PharmDr. Kateřina Kubová, Ph.D. Časopis si pod jejím vedením získal slušné vědecké renomé minimálně ve střeoevropském prostoru. Rád bych jí na tomto místě vyjádřil poděkování za veškerý její čas, za její každodenní zásluhy o rozvoj časopisu. Stejně uznání patří duchovnímu otci a dlouholetému předsedovi redakční rady časopisu Praktické lékařství/Farmacie pro praxi (časopis vycházel od r. 2005) PharmDr. Pavlu Grodžovi.

Výbor České farmaceutické společnosti se dohodl s nakladatelstvím Solen na spojení časopisu ČSF a časopisu Farmacie pro praxi v jeden časopis Česká a slovenská farmacie. K tomuto účelu budou zřízeny nové webové stránky – www.csfarmacie.cz. Jsme přesvědčeni, že s nakladatelstvím Solen budeme úspěšně spolupracovat, že s pomocí rozšířené redakční rady se podaří dále zvyšovat kvalitu odborných článků a že si časopis získá nové čtenáře.

*prof. PharmDr. Martin Doležal, Ph.D.
předseda výboru České farmaceutické společnosti*